

O'TKIR VA SURUNKALI BUYRAK YETISHMOVCHILIGI

G'ijduvon Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Xirurgiya fani o'qituvchisi

SHamsiyev SHaxboz Zokir O'g'li

Telefon:914496149

Kalit so'zlar: Terminal holat, anesteziya ,reanimasiya ,favqulotda vaziyat, yurak o'pka reanimasiyasi, reabilitasiya ,kardiologiya , nevrologiya.

Annotasiya: Maqolada shoshilinch holatlarda hayotni saqlab qolish,og'riqsizlantirish, hafas va qon aylanishini barqarorlashtirish hamda og'ir bemorlarni davolashga qaratilgan.Intensiv terapiya asosan hayotni muhim funksiyalari shoshilinch buzilganda tiklab qo'llab quvvatlashni o'z ichiga oladi.

Klyuchevyye slova: Terminal'noye sostoyaniye, anesteziya, reanimatsiya, neotlozhnaya pomoshch', serdechno-legochnaya reanimatsiya, reabilitatsiya, kardiologiya, nevrologiya.

Annotatsiya: Stat'ya posvyashchena voprosam spaseniya zhizni v chrezvychaynykh situatsiyakh, obezbolivaniya, stabilizatsii dykhaniya i krovoobrashcheniya, a takzhe lecheniyu patsiyentov v kriticheskom sostoyanii. Intensivnaya terapiya v osnovnom napravlena na vosstanovleniye i podderzhaniye zhizni pri ostrom narushenii zhiznenno vazhnykh funktsiy.

Keywords: Terminal condition, anesthesia, resuscitation, emergency, cardiopulmonary resuscitation, rehabilitation, cardiology, neurology.

Abstract: The article focuses on saving life in emergency situations, providing analgesia, stabilizing respiration and blood circulation, and treating critically ill patients. Intensive care mainly involves restoring and supporting life in cases of urgent disruption of vital functions.

Reanimatsiya (re... va lot. animatio — jonlantirish, tiriltirish) — klinik o'lim holatidagi (qarang [Terminal holat](#)) kishilarni tiriltirish, shuningdek, hayotiy

muhim a'zolarning baxtsiz hodisalar, kasallik va uning asoratlari natijasida to'satdan yo'qolgan yoki o'zgargan funksiyalarini tiklash uchun ko'riladigan chora-tadbirlar majmui. Nafas olish va yurak faoliyati to'xtaganda yoki amalda nafas ham, qon aylanish ham organizm ehtiyojini ta'minlay olmay qolgan hollarda R. qo'llanadi. R. masalalarini reanimatologiya o'rganadi. Reanimatologiyaning taraqqiy etishi endilikda R. usullaridan bevosita jonlantirishda emas, balki moddalar (suvelektrolit, gaz) almashinuvining keskin buzilishi, qon aylanishi, nafas, jigar, buyrak faoliyatining nuqsonlarida hamda operatsiyalardan so'ng a'zolar funksiyasini tiklashda ham foydalanish imkonini berdi. Yashashga krbiliyatli organizmnigina tiriltirish mumkin. R. tadbirlarini ogir mexanik shikastlanishdan, shu jumladan, shikastlanish oqibatidagi shok, qon ketishi, tok urishi, kuchli zaharlanish, bo'g'ilish, suvga cho'kish, termik kuyish, so'vqotish va hokazodan o'layotgan vaqtda qo'llash lozim. R.ni ko'pincha "intensiv terapiya", "intensiv parvarish" deyiladi. Demak, to'satdan yuz beruvchi o'lim bilan tugaydigan har qanday tang holat reanimatsion tadbirlarni zudlik bilan amalga oshirishni taqozo etadi. R. o'tkazishda turli vositalar, jumladan, elektron asboblari (defibrillyator, elektrostimulyator va hokazo) va boshqa apparatlar, xirurgiya usullari (traxeostomiya, punksiya, yirik tomirlarga kateter qo'yish), doridarmonlardan foydalaniladi, shuningdek, yurakni bevosita (ya'ni, ko'krak qafasini ochmay turib) massaj qilish, apparatsiz sun'iy nafas oldirish va hokazo usullar qo'llanadi. R.ni vrach, hamshiralar, shuningdek, maxsus tayyorgarlikdan o'tgan boshqa sohadagi kishilar bajaradi, tez yordam xodimlari malakali reanimatsion yordam ko'rsatadi. R. chora-tadbirlarining to'la kompleksi maxsus R. va intensiv terapiya bo'limlarida o'tkaziladi, bu bo'limlar nevrologiya, kardiologiya, xirurgiya va boshqa markazlarda tashkil topsa, shu asosda tarmoklar (kardiologik, toksikologik va hokazo)ga bo'linadi. Yirik viloyat yoki shahar kasalxonalarida tuzilgan. R. markazlari ko'p tarmokdi bo'la Anesteziologiya, reanimatsiya va shoshilinch tibbiy yordam bo'yicha o'quv va simulyatsiya markazi. **Anesteziologiya, reanimatologiya va shoshilinch tibbiy yordam bo'yicha simulyatsiya markazi** - bu yangi ta'lim modeli bo'lib, u tibbiy ta'limda o'qitishning innovatsion shakllarini amalga oshiradi va simulyatsiya xonalari,

maneken-fantomlar, qo'g'irchoqlar, virtual robot manekenlardan foydalangan holda sport zallari faoliyati orqali amaliy ko'nikma va malakalarni ishlab chiqishni maqsad qilib qo'yadi. Anesteziologiya va reanimatsiya yo'nalishi bo'yicha talabalarning simulyatsiya ta'limi imkoniyatlarining paydo bo'lishi yangi, istiqbolli va zarur yo'nalishdir. Anesteziologiya, reanimatsiya va shoshilinch tibbiyotda stimulyatorlardan yangi ko'rsatkichdan foydalanish talabalarga nafaqat kuzatish, balki barcha amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda amalga oshirish va favqulodda vaziyatlar paytida yuzaga kelgan turli vaziyatlarni hal qilish imkonini beradi.

Simulyatsiya markazining maqsadlari:

Anesteziologiya, reanimatsiya va shoshilinch tibbiyot fanlari bo'yicha talabalarda kasbiy ko'nikmalarni amalga oshirish.

Simulyatsiya markazining vazifalari:

Kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish va talabalarning favqulodda vaziyatlarda psixologik tayyorgarligini oshirish;

Anesteziologiya, reanimatsiya va shoshilinch tibbiyot fanlari bo'yicha talabalarda nazariy va amaliy bilimlarning nisbatlarini baholash;

Shoshilinch va reanimatsiya holatlarida qo'llaniladigan talaba taktikasini baholash; Anesteziologlar-reanimatologlar jamoasida ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.

Simulyatsiya sinfi 3 zonadan iborat: Sanobrocessing va ishga tayyorgarlik zonasi Favqulodda vaziyatlar zonasi. Reanimatsiya zonasi

Shoshilinch tibbiy yordam zonasi Tananing hayotiy funksiyalarining yo'q bo'lib ketish tartibini baholash, klinik o'lim diagnostikasi belgilari va mezonlarini aniqlash va tibbiy yordam ko'rsatishning turli bosqichlarida yurak-o'pka-miya reanimatsiyasi bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish.

Quyidagilarni o'z ichiga oladi: Hayotiy organlarning funksiyalarini yo'q qilish naqshlari. Terminal holatlarini aniqlash, ularning tasnifi va klinik xususiyatlari. Klinik o'lim, uning klinik ko'rinishi, mezonlari. Kardiopulmoner reanimatsiya bosqichlari va bosqichlari. Bosqichma-bosqich yordam ko'rsatish

tamoyillari. Yurak-o'pka reanimatsiyasining bosqichi. Yopiq yurak massaji uchun ko'rsatmalar. Yurak-o'pka reanimatsiyasining II bosqichi. Tomir ponksiyonining texnikasi va ko'rsatkichlari. Vena ichiga yuboriladigan dorilar usuli. Yurak qorincha fibrilatsiyasining turlari. Defibrilatsiya usullari. Favqulodda vaziyatlar amaliyotida elektr impuls terapiyasi. Metodologiya. III-yurak-o'pka reanimatsiyasining bosqichi. Ongni tiklash. Kardiopulmoner-miya reanimatsiyasining asoratlari.

Reanimatsiyada favqulodda vaziyatlar: Yuqori nafas yo'llarining o'tkazuvchanligini tekshiring. Yuqori nafas yo'llarining o'tkazuvchanligini ta'minlang. Ventilyatsiyani o'tkazing. Yopiq yurak massajini o'tkazing. Yurakning elektr defibrilatsiyasini o'tkazing.

Reanimatsiya zonasi: Bu zona o'tkir nafas olish, yurak-qon tomir etishmovchiligining har xil turlarini tashxislash va reanimatsiya qilish, o'tkir nafas olish va yurak-qon tomir etishmovchiligi bo'lgan bemorlarga reanimatsiya yordami va gipoksik holatlar uchun intensiv terapiya. Simulyatsiya xonasida amaliy mashg'ulot o'tkazishda o'qituvchi fan bo'yicha talabalarning nazariy va amaliy bilimlarining nisbatlarini baholay oladi.

Anesteziya bu nima? -Anesteziya – turli dorilar ta'sirida sezuvchanlik, shu jumladan og'riq hissini vaqtincha yo'qotishdir. Bu operatsiya va muolajalarni og'riqsiz o'tkazish imkonini beradi.

Anesteziyaning bir necha turlari mavjud:

Mahalliy. Tananing kichik qismini og'riqsizlantirish imkonini beradi. Misol uchun, tish shifokori kabinetida bo'lganingizda, tishingizga plomba o'rnatishdan oldin shifokor sizga mahalliy og'riqsizlantiruvchi vosita qo'llaydi. Natijada siz yuzingiz yoki jag'ingizning ma'lum bir qismida sezuvchanlikni yo'qotasiz.

Regionar turi tananing kattaroq maydonini, ya'ni ma'lum bir hududni og'riqsizlantiradi. Anesteziya paytida bemor hushida bo'ladi, ammo og'riqni sezmaydi. Misol uchun, bu turdagi anesteziya ko'pincha kesarcha kesishda yoki tug'ruq paytida qo'llaniladi. Bunda, tananing pastki yarmi, shu jumladan qorin ham, og'riqqa sezgirligini yo'qotadi.

Umumiy anesteziya yoki narkoz – juda chuqur uyqu bo‘lib, maxsus preparatlar yordamida sun‘iy ravishda chaqiriladi. Ong va butun tanada og‘riq sezuvchanligi o‘chiriladi. Umumiy anesteziya maxsus tayyorgarlik ko‘rgan shifokor – anesteziolog tomonidan amalga oshiriladi. U operatsiya davomida bemor og‘riqni his qilmayotganligini va organizm hayotiy funksiyalarining (nafas olish va qon aylanishi) ishlashini nazorat qilib turadi.

Dorilarga bo‘lgan allergiya haqida ham unutmaslik lozim. Agar, ilgari sizda anesteziya vositalariga nisbatan allergiya kuzatilgan bo‘lsa, xavfsiz va ishonarli anesteziyaga almashtirish uchun bu haqida shifokorga murojaat qilish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Allayorov YA., Tojiboev L. “Favkulodda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari.” Toshkent, Ilm Ziya nashriyoti, 2007.

Qo‘shimcha adabiyotlar

Gazeta “O‘zbekistonda sog‘liqni saqlash”. Jurnal “O‘zbekiston tibbiyoti”. Jurnal “Sihat-salomatlik”. Jurnal “Fuqaro muhofazasi” Ikramov E.D. “O‘zbekiston Respublikasi fuqaro muhofazasi.” Toshkent, Koshelev A.A. “Meditsina katastrof.” Moskva, 2003. I.R. “Favqulodda holatlarda jabrlanganlarga birinchi yordam ko‘rsatish.” Toshkent, «Fan» nashriyoti, 2005. “Fuqaro muhofazasi asoslari”- maruzalar to‘plami Toshkent, Fuqaro muhofazasi instituti 2003. “Hammabop tibbiyot qo‘llanmasi”. Toshkent, 2006 yil

Internet tarmog‘i materiallari Bekmurodova M. “Jarrohlik va reanimatsiya asoslarida hamshiralik ishi” Toshkent, Abu Ali ibn Sino “ nashriyoti, 2005 yil. Ziyaeva M.F., Xamedova M.A., Mirraximova G.M., Murodova R.T. “Jarrohlikda hamshiralik ishi” Toshkent, “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, 2005 yil. Tursunov B.S. “Xirurgik bemorlar parvarishi”. Toshkent, “Abu Ali ibn Sino” nashriyoti, 2001 yil.

FOYDALANILADIGAN INTERNET MANBALARI.

<https://www.askapollo.com/physical-appointment/dermatologist>

<https://www.apollohospitals.com/patient-care/health-and-lifestyle/understanding->

[investigations/allergy-tests](https://www.apollohospitals.com/patient-care/health-and-lifestyle/diseases-and-conditions/contact-dermatitis/) <https://www.apollohospitals.com/patient-care/health-and-lifestyle/diseases-and-conditions/contact-dermatitis/>